

Vattenskador ökar – trots nordiskt samarbete

Norden har ett gemensamt problem med vattenskador. Samarbete pågår över gränserna, men skadorna fortsätter ändå att öka. Två kalla vintrar med många sönderfrusna ledningar är en av anledningarna.

– Vi kan tydligen inte bygga för det nordiska klimatet, sa Kaisa Kauko från Finlands miljöministerium på årets vattenskadeseminarium.

Årets vattenskadeseminarium hölls 1–2 september på Oscarsborgs festning i en strålande vacker Oslofjord. Det lockade runt 125 deltagare från Nordens alla länder.

Enligt Lars-Erik Fiskum från norska Sintef Byggforsk kostar vattenskadorna våra samhällen 15 miljarder kronor om året. Han konstaterar också att skadorna inte minskat trots det nordiska samarbetet. Men Lars-Erik Fiskum är övertygad om att utan samarbetet hade det varit mycket värre.

– Det viktigaste med seminariet är att vi i Norden blir uppdaterade om varandras problem. Vi ser att det är många i branschen som sliter med samma sak. Vattenskadorna är underskattade. Men vi har länge vetat vilket värde det ligger i att ha ett vattenskadesäkert hus, sa Lars-Erik Fiskum.

Skyddsroren håller inte måttet

Under seminariets andra dag

Lars-Erik Fiskum, forskningsledare Sintef Byggforsk.

FOTO: JAN FREDRIKSSON

presenterades den kanske största nyheten. Få skyddsror som ingår i rör-i-rör-system klarar nya norska tester. Lena Thunes från Norner AS redovisade vilka problem som skyddsroren dras med. Det är brister i tillverkningsprocesserna som ligger bakom detta, exempelvis skiktning i plasten, dålig blandning av material och pigment eller felaktiga temperaturer. Dessutom kan korrugeringen bli felaktig så att det uppstår brottsanvisningar.

Enligt Lena Thunes har skyddsroren kortare livslängd än de invändiga PEX-roren som de ska ta upp läckande vatten ifrån. Hela idén med rör-i-rör-systemet faller alltså.

Tillverkarna är medvetna om problemen och forskning och utvecklingsarbete pågår.

Statistiken är dystur

Kaisa Kauko från finska Miljöministeriet har samlat statis- →

Evy Aker från Sikker vann och Fredrik Runius, Säker Vatten, samarbetar.

FOTO: JAN FREDRIKSSON

→ tik och har jämfört skadorna mellan länderna.

Det mest uppseendeväckande är att många rörledning- ar frös sönder under vintrarna 2008/2009 och 2009/2010. Trenden tycks vara liknande för den senaste vintern och statistiken visar att vatten- skadorna ökar dramatiskt.

– De två åren var problema- tiska för att vintrarna var så kalla. Det borde inte vara så, vi borde kunna installera rör så att det inte blir frostsador. Vi vet att vintern kan vara kall här i Norden, sa Kaisa Kauko.

Olika sätt att rapportera skador och redovisa hustyper gör det svårt att dra stora slutsatser av jämförelsen. I Sverige är det skador i husen från 1960- och 1970-talen som dominerar. I Finland dominerar däremot skador i hus från 1970- och 1980-talen.

Kvalitet en gemensam agenda

I Danmark har det varit krav på auktorisation av VVS- installatörer sedan 1962. Men

enligt föredragshållaren Leon Buhl från Teknologisk Institut i Danmark har det inte minskat vattenskadorna.

– Men nu vet vi i alla fall vilka felena är och kan låta bli att upprepa misstagen, sa Leon Buhl.

Ett annat intressant föredrag höll Leif Kjærskov Peder- sen som driver företaget Juels- minde VVS og Blik APS. Han gav en inblick i hur företaget jobbar med egenkontroll och kvalitetssäkring. Med checklistor, fotografering av rörförläggning, avvikelserap- porter och stickprovskontroll dokumenteras kvaliteten. Do- kumentationen skickas sedan till kunden via mejl. Dess- utom är det lag i Danmark att överlämna instruktioner till kunden.

Vi fick även en jämförelse mellan branschreglerna Sä- ker Vatteninstallation och den norska motsvarigheten Sikker vann. Evy Aker, projektledare för Sikker vann, och Fredrik Runius från Sä- ker Vatten redogjorde för de skillnader och likheter som finns mellan systemen. På en punkt är det stor skillnad:

– Vi har inte lyckats få till en auktorisation i Norge. I Norge är vi mer individualis- tiska än i Sverige, sa Evy Aker.

Jan Fredriksson

Stora priset till Norge

Tor Brønn, vice vd vid Upo- nor Norge, fick årets stora nordiska vattenskadepris. Han kommer ursprungligen från kopparrörsbranschen via Svenska Metallverken och Outokumpu. Men han har sedan 1990 arbetat med rör- i-rör-system och var i princip den som införde det i Norge.

– Det var i samband med de nya byggföreskrifterna i Norge som kom 1990 då det blev förbjudet att lägga rör i väggarna. Då startade vi med rör-i-rör som första producent i Norge för att vattenskade- säkra systemet. Och då reste vi landet runt för att visa i praxis hur detta skulle användas. Vi startade också upp kursverk- samhet och samarbetade med NRL, Norske Rörleggerbedrif- ters Landsforening, säger Tor Brønn.

Han har dessutom varit med om att ta fram den nord- iska testmetoden för rör-i-rör- system, NT VVS 129. Han be- rättar också att mycket arbete

Tor Brønn, är årets vinnare av Sto- ra Nordiska vattenskadepriset.

FOTO: JAN FREDRIKSSON

har Uponor Norge gjort i sam- arbete med Sintef Byggforsk.

– Rör-i-rör-tekniken har ut- vecklats och vi har varit med i produktutvecklingen som fak- tiskt har skett i Norge och inte centralt i Europa. Det är här som vi gjort bättre och bättre produkter och speciellt då det gäller detaljer, till exempel kopplingar, menar Tor Brønn.

– Rören är ju desamma och de har fantastiskt bra egenska- per. Det ser vi nu – livslängden på PEX är minst 50–100 år, fortsätter han.

Jan Fredriksson

Svenska installatörer lyste med sin frånvaro

Det fanns inga svenska instal- latörer i publiken under årets vattenskadeseminarium.

– Det är tråkigt att det är så lågt intresse för den här frågan eftersom det bevisligen är väl- digt viktigt för företagen. Det kan vi konstatera eftersom så många är engagerade i Säker Vatten som har rollen att före- bygga vattensador. När man ordnar seminarier på ett högre plan så hade man hoppats att de skulle visa större intresse, säger Roine Kristianson, vd på VVS Fö- retagen.

Han menar också att det på- verkar var seminarierna hålls.

– Alla lever under tidspress och om det är besvärligt och tar lång tid att ta sig dit så är det svåra- re att få engagemang. Men hos våra större företag så finns det personer som jobbar med verk- samhetsutveckling. Och de bor-

de vara mer intresserade efter- som det är en utvecklingsfråga, säger Roine Kristianson.

– Det lilla lokala företaget har naturligtvis inte samma tid och resurser att åka på stora semi- narien.

Reliningbranschen verkar dä- remot mer intresserade. Flera företag fanns med på seminari- et.

– De ser den starka koppling- en till affärsnyttan av att vara där och bevaka den här frågan. Tyvärr måste man säga att våra medlemmar många gånger haft en mer passiv inställning till ut- vecklingsfrågor. Man väntar tills det har inträffat en skada och får sedan reparera och utföra ett uppdrag. I och med Säker Vatten har vi dock blivit aktivare och mer utvecklingsinriktade, säger Roine Kristianson.

Jan Fredriksson